

การบริหารจัดการงานช่วยเหลือประชาชนในภาวะการณ์ระบาดของเชื้อไวรัส
โควิด-19 ของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา^{*}
MANAGEMENT OF ASSISTANCE EFFORTS FOR THE PUBLIC DURING THE
COVID-19 PANDEMIC BY THE SANGHA IN PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA
PROVINCE

พระมหาภุชชชัย กิตติธมโม, พระปลัดระพิน พุทธิสารโ

Phramaha Krittthichai Kittithammo, Phrapalad Rapin Bhudtisaro

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: 6301204220@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาสภาพทั่วไป 2. ศึกษากระบวนการ และ 3. นำเสนอวิธีการบริหารจัดการงานช่วยเหลือประชาชนในภาวะการณ์ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 25 รูปหรือคน และได้จัดทำการสนทนากลุ่มเฉพาะทางกับผู้ทรงคุณวุฒิอีก 9 คน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการพรรณนาความ

ผลการวิจัยพบว่า 1. จุดแข็ง คือได้รับความร่วมมือจากภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม ใช้สื่อและเทคโนโลยีสมัยใหม่ จุดอ่อน คือขาดความต่อเนื่องและองค์ความรู้ด้านสาธารณสุข โอกาส คือได้รับความเชื่อถือและความร่วมมือจากหลายฝ่าย อุปสรรค คือ การดำเนินงานขาดประสิทธิภาพและต้องปรับตัวตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา 2. กระบวนการบริหารจัดการงานช่วยเหลือประชาชนในภาวะโควิด-19 ของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1. การวางแผน จัดตั้งทีมเฉพาะกิจ กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายชัดเจนพร้อมแผนประชาสัมพันธ์ 2. การลงมือปฏิบัติ จัดตั้งศูนย์ บริการสาธารณสุขเบื้องต้น และประสานความร่วมมือกับภาครัฐและเอกชน 3. การตรวจสอบ ตรวจสอบข้อมูลและความพึงพอใจของประชาชน ดำเนินงานโปร่งใส 4. การดำเนินการให้เหมาะสมรอบคอบ ด้วยการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และติดตามผลอย่างเป็นระบบ 3. วิธีการบริหารจัดการงานช่วยเหลือประชาชน ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1. การป้องกัน

^{*}Received July 1, 2024; Revised August 2, 2024; Accepted August 14, 2024

การระบอบ งดกิจกรรมรวมตัว สวมหน้ากากอนามัย ทำความสะอาดสถานที่ ล้างมือบ่อย ๆ 2. การเฝ้าระวังการแพร่ระบาด ประชาสัมพันธ์มาตรการป้องกัน ให้พระภิกษุสามเณรปฏิบัติตามมาตรการ จัดจุดคัดกรอง งดพิธีกรรมที่มีคนจำนวนมาก 3. การดูแลโภชนาและสุขภาวะบุคลากร จัดหาอาหารที่มีประโยชน์ ออกกำลังกาย พักผ่อนเพียงพอ เผยแพร่ข้อมูลโภชนาการ จัดระบบคัดกรองสุขภาพ ส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันอย่างเคร่งครัด

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ; งานช่วยเหลือประชาชน; สาธารณสงเคราะห์; โควิด-19

Abstract

Objectives of this research were to study the general conditions, examine the processes, and propose methods for managing public assistance during the COVID-19 pandemic by the Sangha in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. This was a qualitative research study conducted through in-depth interviews with 25 key informants and a focus group discussion with 9 experts. The data were analyzed by descriptive interpretation.

Research Findings were as follows: 1. Strengths: Receiving cooperation from government, private sector, and civil society; utilizing modern media and technology. Weaknesses: Lack of continuity and knowledge in public health. Opportunities: Gaining trust and cooperation from various parties. Threats: Inefficient operations and the need to constantly adapt to changing situations 2. The management process for assisting the public during the COVID-19 situation by the Sangha in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province consisted of 4 aspects, namely, 1. Planning: Establishing a task force, setting clear objectives and goals, along with a public relations plan. 2. Implementation: Setting up primary public health service centers and coordinating with government and private sectors. 3. Monitoring: Verifying information and public satisfaction, ensuring transparent operations. 4. Appropriate execution: Careful planning, integration with relevant agencies, promoting public participation, and systematic follow-up. 3. The management methods for assisting the public consisted of 3 aspects: 1. Outbreak prevention by Canceling group activities, Wearing face masks, cleaning premises, Frequent hand washing. 2. Epidemic surveillance by publicizing preventive measures and ensuring monks and

novices to follow the measures. Setting up screening points, Canceling ceremonies that involved large gatherings. 3. Nutrition and health care for personnel by providing nutritious food. Encouraging exercise, ensuring adequate rest, disseminating nutritional information, establishing health screening systems and promoting strict adherence to preventive measures.

Keyword: Management; Public Assistance; Public Welfare; COVID-19

บทนำ

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 (COVID-19) เป็นไวรัสที่พบครั้งแรกในปี 1960 (พ.ศ. 2503) แต่ยังไม่ทราบแหล่งที่มาแน่ชัด ไวรัสนี้สามารถติดเชื้อได้ทั้งในมนุษย์และสัตว์ ปัจจุบันมีการค้นพบไวรัสสายพันธุ์นี้แล้ว 6 สายพันธุ์ ส่วนสายพันธุ์ที่ 7 ซึ่งเป็นสายพันธุ์ใหม่ที่กำลังแพร่ระบาดหนักทั่วโลก ถูกเรียกว่า ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ และได้รับชื่ออย่างเป็นทางการว่า โควิด-19 (COVID-19) ไวรัสนี้เริ่มระบาดในเมืองอู่ฮั่น ประเทศจีนในเดือนธันวาคม 2019 (พ.ศ. 2562) และขณะนี้ได้แพร่กระจายไปทั่วโลก ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตจำนวนมากในหลายประเทศ (World Health Organization, 2022) เมื่อเกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในประเทศไทย คณะสงฆ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้เริ่มดำเนินงานด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์อย่างเข้มข้น โดยร่วมมือกับหน่วยงานราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม แบ่งออกเป็น 3 โครงการ ได้แก่ 1. การจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 ตามพระดำริสมเด็จพระสังฆราช 2. การจัดตั้งตู้พระทำนุสุข และ 3. การปลูกพืชสวนครัวนำสุขพอเพียงเพื่อความเพียงพอตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (มหาเถรสมาคม, 2563) โครงการเหล่านี้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาทั้งในระดับชาติและระดับจังหวัด ช่วยบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 ทั้งในส่วนของคณะสงฆ์ หน่วยงานราชการ และประชาชนทั่วไปได้อย่างมาก

วัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ดำเนินตามโครงการสาธารณสุขสงเคราะห์ 3 โครงการ ได้แก่ การจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 การจัดตั้งตู้พระทำนุสุข และการปลูกพืชสวนครัวนำสุขพอเพียง วัดยังคงมีบทบาทสำคัญในชุมชนและดำเนินการกิจกรรมตามมหาเถรสมาคมกำหนดไว้ 6 ด้าน (สำนักงานเลขาธิการมหาเถรสมาคม, 2542) ได้แก่ งานปกครอง ศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ เผยแผ่ศาสนาธรรม สาธารณสงเคราะห์ และงานสาธารณูปการ การดำเนินงานเหล่านี้ช่วยบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนและส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน วัดยังมีบทบาทในการช่วยเหลือสังคมใน 4 ประการ (พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปยุโณ), 2545) ได้แก่ การดำเนินกิจการ

เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล การช่วยเหลือกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ การช่วยเหลือสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ และการช่วยเหลือประชาชนทั่วไป เช่น การจัดตั้งหน่วยอาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัยและช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ

การสาธารณสงเคราะห์เป็นการแสดงบทบาทสำคัญของคณะสงฆ์ (พระบุญเสริม จิรวทฒนเมธี และคณะ, 2565) จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในด้านสังคมสงเคราะห์ โดยเฉพาะการช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโรคโควิด-19 พระภิกษุสงฆ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นผู้นำชุมชนในการบริจาคและช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ โดยทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางเชื่อมประสานระหว่างคนจนกับคนรวย ปัจจัยที่ได้รับบริจาคมานำไปใช้ทำประโยชน์เป็นสาธารณกุศลและช่วยเหลือผู้ขาดแคลนและด้อยโอกาส (พระสมุห์หวัศิน วิสุทฺโธ, 2564) การสาธารณสงเคราะห์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นงานสำคัญของคณะสงฆ์ เช่นเดียวกับการสงเคราะห์ด้านอื่น ๆ การดำเนินงานต้องเป็นไปตามระเบียบมหาเถรสมาคมและอำนาจหน้าที่ของพระสงฆ์ ดังนั้น การสาธารณสงเคราะห์จึงเป็นกิจการของคณะสงฆ์โดยแท้ (สุทธิพงศ์ ตันตยาพิศาลสุทธิ, 2543)

การบริหารจัดการงานช่วยเหลือประชาชนในภาวะระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ของพระสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยายังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและจิตอาสา รวมถึงขาดแคลนทุนทรัพย์และสิ่งของปัจจัยในการอนุเคราะห์ชุมชน การประสานงานระหว่างหน่วยงานราชการ บ้าน วัด โรงเรียน แม้จะได้รับการตอบรับที่ดี แต่ยังมีคำถามว่า ผู้วิจัยในฐานะที่อยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจึงมีความตั้งใจที่จะพัฒนาวิธีการบริหารจัดการงานช่วยเหลือประชาชนในภาวะระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ของพระสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้งานช่วยเหลือประชาชนมีประสิทธิภาพและปรากฏผลเป็นรูปธรรม สามารถเข้าถึง เข้าใจ และปฏิบัติได้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยเฉพาะการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักที่สำคัญและครอบคลุมต่องานช่วยเหลือประชาชนในภาวะระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา การพัฒนางานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์นี้จะช่วยเสริมสร้างความมั่นคงและยั่งยืนของพระศาสนาและสังคมไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการบริหารจัดการงานช่วยเหลือประชาชนในภาวะการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษากระบวนการในการบริหารจัดการงานช่วยเหลือประชาชนในภาวะการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. เพื่อนำเสนอวิธีการบริหารจัดการงานช่วยเหลือประชาชนในภาวะการณ์ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19ของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ในการวิจัยนี้ การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งประกอบด้วยบุคคลที่ถูกเลือกอย่างเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนรวม 25 รูปหรือคน โดยเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือประชาชนในภาวะการณ์ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ได้แก่ กลุ่มที่ 1 คือ พระสงฆ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 10 รูป กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มพระสงฆ์ ที่จัดการงานช่วยเหลือประชาชน จำนวน 5 รูป กลุ่มที่ 3 คือ กลุ่มผู้นำชุมชน ที่จัดการงานช่วยเหลือประชาชน จำนวน 5 คน และกลุ่มที่ 4 คือ กลุ่มนักวิชาการทางด้านการจัดการเชิงพุทธ จำนวน 5 รูปหรือคน

2.2 ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 9 รูปหรือคน คัดเลือกจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องหรือประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาจากเอกสารทางวิชาการ คัมภีร์พระไตรปิฎก และใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มเฉพาะ ในประเด็นการบริการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม จากการสุ่มแบบเจาะจง ตามที่กำหนดไว้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนการดำเนินการที่ชัดเจน ดังนี้ 1. ผู้วิจัยจะนัดหมายวันและเวลาสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลตัวอย่าง พร้อมทั้งศึกษาประเด็นคำถามที่จะใช้ในการสัมภาษณ์อย่างละเอียด นอกจากนี้ยังเตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น เครื่องบันทึกเสียงและสมุดจดบันทึก เพื่อใช้ในระหว่างการสัมภาษณ์ 2. ขั้นตอนการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูลเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการให้ข้อมูล โดยแจ้ง

วัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์และขออนุญาตใช้กล้องถ่ายรูปสำหรับการบันทึกข้อมูล ทั้งนี้ยังแจ้งให้ผู้ให้ข้อมูลทราบว่าข้อมูลทั้งหมดที่ได้จะถูกเก็บเป็นความลับ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาวิเคราะห์ ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผู้วิจัยได้นำหลักการวิเคราะห์ SWOT มาประยุกต์ใช้ ซึ่งช่วยให้เห็นสภาพทั่วไปในการบริหารจัดการงานช่วยเหลือประชาชนในภาวะการณระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 1. จุดแข็ง ได้แก่ ได้รับความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมดำเนินการช่วยเหลือทุกโรงพยาบาลของคณะสงฆ์ เป็นช่วยเหลือประชาชนได้มาก ใช้สื่อและเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการช่วยเหลือประชาชน 2. จุดอ่อน ได้แก่ ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการ ขาดองค์ความรู้ด้านสาธารณสุข สิ่งอำนวยความสะดวกและแพทย์พยาบาล ในศูนย์ไม่พอ ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึง 3. โอกาส ได้แก่ มีได้รับความเชื่อถือในการโน้มน้าวให้ปฏิบัติตามมาตรการป้องกัน ศาสนิกชนมีส่วนร่วม มีความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน มีความยืดหยุ่นปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว 4. อุปสรรค ได้แก่ เพราะเป็นภาวะฉุกเฉิน การดำเนินงานจึงยังขาดประสิทธิภาพ สถานะการณ์เปลี่ยนแปลงตลอดต้องปรับตัวในการปฏิบัติงาน ขาดความรู้ด้านสาธารณสุข เข้าถึงประชาชนบางกลุ่มได้ยาก

2. ผู้วิจัยได้นำหลักการ PDCA หรือ Deming Cycle มาประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิดหลักในการวิเคราะห์และพัฒนาระบบงานในการบริหารจัดการงานช่วยเหลือประชาชนในภาวะการณระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ของคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า 1. ด้านการวางแผน (Plan) จัดตั้งทีมเฉพาะกิจ ขึ้นมาเพื่อรับผิดชอบในการช่วยเหลือประชาชน กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานให้ชัดเจน กำหนดแนวทางช่วยเหลือประชาชนให้ชัดเจน ครอบคลุม จัดทำแผนประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง 2. ด้านการลงมือปฏิบัติ (Do) จัดตั้งศูนย์ จัดหาสิ่งของที่จำเป็น บริการสาธารณสุขเบื้องต้น จัดตั้งทีมงานเฉพาะกิจ ประสานความร่วมมือกับภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงความช่วยเหลือได้อย่างรวดเร็ว 3. ด้านการตรวจสอบ (Check) ตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูล ตรวจสอบความพึงพอใจของประชาชน ดำเนินงานช่วยเหลืออย่างเสมอภาคและไม่เลือกปฏิบัติ โปร่งใสและตรวจสอบได้ สร้างความไว้วางใจของประชาชน 4. ด้านการดำเนินการให้เหมาะสม (Act)

มีการวางแผนอย่างรอบคอบ บูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วม เช่น การรับบริจาค จิตอาสา ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

3. วิธีการบริหารจัดการงานช่วยเหลือประชาชนในภาวะการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ของคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า 1. ด้านการป้องกันการระบาดของไวรัสโควิด ให้งดกิจกรรมที่มีการรวมตัวของคนจำนวนมาก สวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลา ขณะปฏิบัติศาสนกิจ ทำความสะอาดสถานที่ปฏิบัติศาสนกิจอย่างสม่ำเสมอ ล้างมือบ่อย ๆ เป็นลดโอกาสรับเชื้อโรคเข้าสู่ร่างกาย 2. ด้านการเฝ้าระวังการแพร่ระบาด ประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงมาตรการป้องกันโรค ให้พระภิกษุสามเณรปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคอย่างเคร่งครัด เช่น สวมหน้ากากตลอด จัดให้มีจุดคัดกรองวัด ผู้เข้าวัดต้องสวมหน้ากากอนามัย ล้างมือ วัดอุณภูมิ จัดจัดพิธีกรรมทางศาสนาที่มีผู้เข้าร่วมเป็นจำนวนมาก 3. ด้านการดูแลโภชนาและสุขภาวะบุคลากร จัดหาอาหารที่มีประโยชน์ ออกกำลังกายและพักผ่อนให้เพียงพอ เผยแพร่ข้อมูลความรู้โภชนาการและสุขภาวะแก่บุคลากร จัดระบบคัดกรองสุขภาพบุคลากรที่ปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติตามมาตรการป้องกันอย่างเคร่งครัด

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ นำมาอภิปรายผล โดยจำแนกตามรายด้านของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการงานช่วยเหลือประชาชนในภาวะโควิด-19 ของคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีจุดแข็งคือได้รับความร่วมมือจากภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม ใช้สื่อและเทคโนโลยีสมัยใหม่ แต่มีจุดอ่อนคือขาดความต่อเนื่องและองค์ความรู้ด้านสาธารณสุข โอกาสคือได้รับความเชื่อถือและความร่วมมือจากหลายฝ่าย อุปสรรค คือ การดำเนินงานขาดประสิทธิภาพและต้องปรับตัวตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของพระพิศาลศึกษากร (สุดใจ ยโสธโร) (2559) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาตามหลักธรรมาภิบาล ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามี จุดแข็งของโรงเรียน คือ การได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การวิจัยเชิงปริมาณยังแสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการในทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสะท้อนถึงการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ จุดอ่อน คือ โรงเรียนได้รับเงินอุดหนุนล่าช้าและในปริมาณน้อย ทำให้ขาดสภาพคล่องในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น โอกาส คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนและการสนับสนุนจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ยังช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่โรงเรียน อุปสรรค คือ ขาดแคลนทรัพยากรทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ ทำให้การดำเนินงานไม่สามารถเป็นไปตามที่วางแผนไว้

2. กระบวนการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 4 ด้านหลัก ได้แก่ การวางแผนมีการจัดตั้งทีมเฉพาะกิจ กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายชัดเจน พร้อมแผนประชาสัมพันธ์ที่ครอบคลุม ด้านการลงมือปฏิบัติ มีการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือ จัดหาสิ่งของจำเป็น และบริการสาธารณสุขเบื้องต้น รวมถึงการประสานงานกับภาครัฐและเอกชน ด้านการตรวจสอบ มีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและความพึงพอใจของประชาชน ดำเนินงานอย่างโปร่งใสและเสมอภาค ด้านการดำเนินการให้เหมาะสม มีการวางแผนอย่างรอบคอบ บูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และติดตามผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระราชวัลลภอาจารย์ (ดาวเรือง อาจารย์คุณ) (2564) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการสงเคราะห์ประชาชนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดราชบุรี พบว่า กระบวนการการสงเคราะห์ประชาชนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 4 ประการ คือ ปัจจัยที่ 1 ยึดหลักการดำเนินงานตามกิจกรรมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 คือ การสงเคราะห์ทางด้านวัตถุสิ่งของ และการสงเคราะห์ทางด้านจิตใจ ปัจจัยที่ 2 การบริหารจัดการงานด้วยวงจรคุณภาพ PDCA คือ การวางแผน การลงมือปฏิบัติ การติดตามตรวจสอบ และการปรับปรุงปฏิบัติให้ดีขึ้น ปัจจัยที่ 3 การมีส่วนร่วมของชุมชน 3 ประสานตามหลักบวร ปัจจัยที่ 4 การปฏิบัติงานสงเคราะห์ต่อประชาชนและความร่วมมือกันทำงานด้วยหลักสังคหวัตถุธรรม คือ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา สมานัตตตา ซึ่งถอดเป็นถ้อยคำโดยง่ายว่า โอปปอ้อมอารี วจีไพเราะ สงเคราะห์ชุมชน เสมอต้นเสมอปลาย

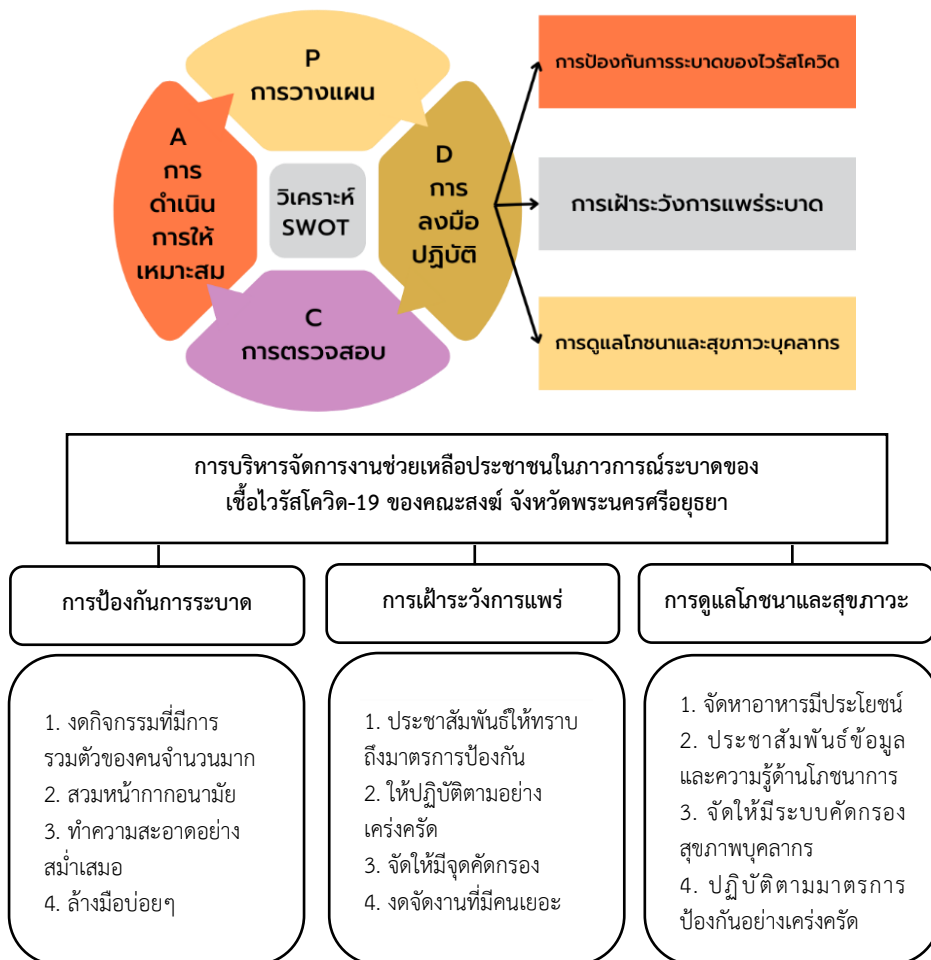
3. วิธีการบริหารจัดการงานช่วยเหลือประชาชนในภาวะการระบาดของโควิด-19 ของคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 3 ด้านหลัก ได้แก่ การป้องกันการระบาด โดยดกกิจกรรมรวมตัว สวมหน้ากาก ทำความสะอาดสถานที่ และล้างมือบ่อย ๆ การเฝ้าระวังการแพร่ระบาด โดยประชาสัมพันธ์มาตรการป้องกันโรค จัดจุดคัดกรอง และงดพิธีกรรมที่มีผู้เข้าร่วมจำนวนมาก และการดูแลโภชนาและสุขภาพะบุคลากร โดยจัดหาอาหารที่มีประโยชน์ ส่งเสริมการออกกำลังกายและการพักผ่อน เผยแพร่ข้อมูลโภชนาการ และจัดระบบคัดกรองสุขภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาพชร กิตติวรเมธี (2565) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนางานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ตามแผนปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในจังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า มีการดำเนินการที่ครอบคลุมทั้งด้านการป้องกัน การเฝ้าระวัง และการดูแลโภชนาการ 1. การป้องกัน ได้รับการส่งเสริมผ่านการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยและการอบรมหลักสูตรสาธารณสุขสงเคราะห์ ซึ่งช่วยเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉิน 2. ด้านการเฝ้าระวัง พระสงฆ์ได้กลายเป็น

แกนนำในการดำเนินกิจกรรมโดยใช้วัดเป็นศูนย์กลาง ทำให้สามารถติดตามสถานการณ์ และให้ความช่วยเหลือได้อย่างทันท่วงที 3. การดูแลโภชนาการ มีการส่งเสริมอาชีพและจัดตั้งกองทุนสาธารณสงเคราะห์ ซึ่งช่วยให้ประชาชนมีความมั่นคงทางอาหารและได้รับการสนับสนุนในยามจำเป็น การดำเนินการเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความครอบคลุมและประสิทธิภาพของแผนปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาในการพัฒนางานด้านสาธารณสงเคราะห์

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการงานช่วยเหลือประชาชนในภาวะการณั ะบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้องค์ความรู้ ที่จากการวิจัย ดังภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นการบริหารจัดการงานช่วยเหลือประชาชนในภาวะการณั้ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีดังนี้

การบริหารจัดการงานช่วยเหลือประชาชนในภาวะการณั้ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ของคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผ่านการวิเคราะห์ SWOT ที่ได้ค้นพบจุดแข็ง คือ การพัฒนาศักยภาพพระสงฆ์และการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ จุดอ่อน คือ การขาดแคลนทรัพยากรและบุคลากร รวมถึงการกระจายความช่วยเหลือที่ยังไม่ทั่วถึง โอกาส คือ การใช้เทคโนโลยีและการประชาสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพรวมถึงการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน อุปสรรค คือ การกำหนดบทบาทและการสื่อสารที่ยังไม่ชัดเจน การพัฒนาระบบการจัดการและการเตรียมความพร้อมล่วงหน้าจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการช่วยเหลือประชาชน นอกจากนี้ การฝึกอบรมบุคลากรและการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือในทุกอำเภอจะช่วยให้การช่วยเหลือเป็นไปอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ประชาชนได้รับความช่วยเหลืออย่างเหมาะสมและเท่าเทียม

กระบวนการบริหารจัดการงานช่วยเหลือประชาชนในภาวะการณั้ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ของคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเริ่มจากการวางแผน โดยจัดทำแผนงานที่ครอบคลุมทุกด้าน กำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ ยังมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แผนงานให้เป็นที่รู้จัก การลงมือปฏิบัติเน้นการบูรณาการความร่วมมือกับภาครัฐและเอกชน การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และการเน้นย้ำด้านจิตใจของประชาชน การตรวจสอบกำหนดมาตรฐานและแนวทางการตรวจสอบ จัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ และพัฒนาระบบการตรวจสอบให้มีประสิทธิภาพ การดำเนินการให้เหมาะสมพิจารณารูปแบบและแนวทางการช่วยเหลือที่หลากหลาย พัฒนาระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ และติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ แนวทางเหล่านี้จะช่วยให้คณะสงฆ์สามารถช่วยเหลือประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

การบริหารจัดการงานช่วยเหลือประชาชนในภาวะการณั้ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการป้องกันการระบาดของไวรัสโควิด-19 มีดังนี้ คณะสงฆ์ควรพัฒนาความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับไวรัสโควิด-19 อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถให้ความรู้แก่ประชาชนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม รวมถึงเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางต่าง ๆ คณะสงฆ์ควรดำเนินการตามมาตรการป้องกันโรคอย่างเคร่งครัด เช่น จัดจุดคัดกรองผู้เข้าวัด เว้นระยะห่างทางสังคม สวมหน้ากากอนามัย ล้างมือบ่อย ๆ และตรวจวัดอุณหภูมิร่างกาย นอกจากนี้ ควรแจกจ่ายสิ่งของจำเป็น เช่น อาหาร ยารักษาโรค และหน้ากากอนามัย ให้บริการด้านสาธารณสุข และส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาจิตใจ เช่น การบรรยายธรรม การอบรมธรรมะ และสวดมนต์ทำวัตร

ออนไลน์ แนวทางการพัฒนาดังกล่าวจะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งในการป้องกันการระบาดของไวรัสโควิด-19 ของคณะสงฆ์ ส่งผลให้ประชาชนได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรค ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรค และได้รับความช่วยเหลือที่จำเป็น คณะสงฆ์ควรตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ในการปกป้องคุ้มครองชีวิตและสุขภาพของประชาชน โดยดำเนินการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนและสังคม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ให้คณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา บูรณาการการดำเนินงานกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด
2. คณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พัฒนาศักยภาพบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านช่วยเหลือประชาชนให้มีความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่เหมาะสม
3. คณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. คณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดตั้งคณะทำงานหรือหน่วยงานเฉพาะกิจเพื่อประสานงานและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ คณะสงฆ์ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรภาคประชาสังคมและภาคประชาชน เพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างครอบคลุม
2. คณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พัฒนาระบบและกลไกการดำเนินงานให้มีความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยอาจจัดทำแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน กำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงาน จัดทำฐานข้อมูลผู้เดือดร้อน พัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน
3. คณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประชาสัมพันธ์และสื่อสารการดำเนินงานด้านการช่วยเหลือประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลและเข้าใจการดำเนินงานของคณะสงฆ์

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาและวิเคราะห์ความต้องการของประชาชน สามารถทำได้ผ่านการสำรวจความคิดเห็นในต่างพื้นที่ เช่น แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ฯลฯ

2. ขยายขอบเขตของการศึกษาและการวิเคราะห์ไปยังพื้นที่อื่น ๆ นอกเหนือจาก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้ได้ข้อมูลและข้อสรุปที่ครอบคลุมและสะท้อนความต้องการและความสนใจของประชาชนในวงกว้าง

3. การใช้วิธีการวิจัยที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลและมุมมองที่หลากหลายและครอบคลุม เช่น การสำรวจความคิดเห็น การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตการณ์ ฯลฯ

เอกสารอ้างอิง

- พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญฺโญ). (2545). *เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่องการ คณะสงฆ์และการพระศาสนา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระบุญเสริม จิรวุฒนเมธี และคณะ. (2565). การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น. *วารสาร มจร. อุบลปริทรรศน์*, 7(2), 1317-1326.
- พระพิศาลศึกษากร (สุดใจ ยโสธโร). (2559). *การบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดใน พระพุทธศาสนาตามหลักธรรมมาภิบาล* (ดุष्ฎิณิพนธ์พุทธศาสตร์ดุष्ฎิณิพนิติต สาขาวิชาการบริหารจัดการคณะสงฆ์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาพชร กิตติวรมณี. (2565). *การพัฒนางานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ตามแผนปฏิรูป กิจการพระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในจังหวัดสระแก้ว* (ดุष्ฎิณิพนธ์ พุทธศาสตร์ดุष्ฎิณิพนิติต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชวัลภาจารย์ (ดาวเรือง อาจารคุโณ). (2564). *รูปแบบการสงเคราะห์ประชาชนตาม โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดราชบุรี* (ดุष्ฎิณิพนธ์พุทธศาสตร์ ดุष्ฎิณิพนิติต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสมุห์วศิน วิสุทโธ (พงษ์ศักดิ์). (2564). พระสงฆ์การจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ : บทบาทและความสำคัญ. *วารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ*, 2(2), 449-460.
- มหาเถรสมาคม. (2563). *มติมหาเถรสมาคม เรื่อง ตั้งพระทำนุสุข เพื่อประชาชน*. สืบค้น 7 มีนาคม 2565, จาก <https://shorturl.asia/gc1Qe>
- สำนักงานเลขาธิการมหาเถรสมาคม. (2542). *คู่มือพระสังฆาธิการและพระวินยาธิการ*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สุทธิพงศ์ ตันตยาพิศาลสุทธิ. (2543). พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎกระทรวง กฎมหาเถรสมาคม พร้อมด้วยระเบียบและคำสั่งมหาเถรสมาคมเกี่ยวกับการคณะสงฆ์และการศาสนา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมการศาสนา.

World Health Organization. (2022). *Q&A on COVID-19 (general)*. Retrieved March 7, 2022, from <https://shorturl.asia/OmocN>